

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

III. An iustitua distributiva Deo conueniat?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

sepe offendunt, & qui Deus peccato offendatur offendere dicuntur, quia rationis nostræ recte dictamini aduersantur.

5. Opponitur primo contra nostram conclusionem curba plurima locorum scripturæ, quibus Deus iustus dicitur maxime in benefactorum reddenda mercede, quæ in metaphorico sensum detorque non licet: sed quid inde? an vocis iustitiam, aut iustitiam, proprie accepto pro iustitia commutativa unica est: oppositum offendimus assertum q. 1. certam. 1. & 2. & vulgari satis acceptione, quisquis alteri conuenienter; & ad æqualitatem obsequitur, satisfactiue in materia quauis, etiam absque strictæ iustitiæ debito suo, ac iure alterius adhuc iustus iustitiam in eo se gerere merito dicitur, quia materialiter saltem iustus est: atque iustitiæ materiam seruatur, vel æqualitatem: immo vero, siquid videntur Pauli testimonia pro iustitia propria, & stricta Dei probant, pro distributiva non autem pro commutativa probant, subdit enim in eorum videntur 2. Corinth. 1. Scia cui credidi, & certus sum quia potens est depositum meum seruare in illum dei iustus iudex: quod autem ex Deo, ut iudice, siue ex iudiciali eius potestate est, ex distributiva, non autem ex commutativa iustitia est: sed nec de distributiva iustitia eius loci sensus est, sed de iustitia pro fidelitate, ut doctè & subtiliter Bernard. 1. de grat. & liber arbitrio. sub fin. his interpretatur. Dei promissum suum appellat depositum, & quia credidit promittenti fidem promissum repetit: ac fere statim: Est ergo, quam Paulus expectat corona iustitiæ; sed iustitiæ Dei, non sue, debet enim (sibi vtrique) quod pollicetur est: quod totum fidelitatis Dei debitum, non autem iuris Pauli esse ex Bernardi verbis patet: eodem pacto respondetur aliis locis, quibus gloria præmium, coronæ brauium, ac merces à Paulo, & Euangelio: siquidem corona, brauium, potius iustitiæ distributivæ est, quam commutativæ; merces autem, quæ ad commutativam videtur spectare, in locis materialiter sumitur, quatenus æqualitas præmium, & merita seruatur, et illud ex fidelitate promissionis tantummodo reddetur.

6. A ratione ex natura promissionis argui contra nostram sententiam solummodo potest: quia promissio, pactumve acceptatum natura sua non solum inducit promittenti debitum & obligationem fidelitatis præstandi promissa, sed, & debitori commutativæ iustitiæ promissio, atque hinc ius iustitiæ contra promittentem, & paciscentem cum ipso: maxime, si pactum, aut promissio onerosa sit, uti promissio Dei de gloria reddenda est: ergo ob suam promissionem debet ei iustitia commutativa Deus homini bene operanti reddere tantundem gloriæ, quantum condigne suis operibus meretur. Respondetur facile antecedens adhuc decretis promissionibus dubium, ac mihi fallum, esse. Si enim quis alteri promitteret, etiam onerosè, vel cum altero pacisceretur explicans se solum velle ex fidelitate alteri obligare, non autem ex iustitia, nunquam illi ad præstanda promissa ex iustitia teneretur, debitumve promissario contraheret, neque is contra illum ius strictæ iustitiæ acquireret: cum tamen vera promissio, & pactum stare, tamen eo effectu & debitum strictum iustitiæ inducendi in promittente, & ius strictæ iustitiæ in promissario caret: unde facilius intelligitur in promissione vera diuina ratione incapacitatis debiti iustitiæ in promittente Deo, & iuris contra ipsum stricti, & iustitiæ in creatura promissaria provenire, quod ex arbitrarie voluntate creaturæ promittentis verè promissioni creatæ potest contingere. Hoc verò omisso, ostendimus cert. 1. n. 8. ex ita obliuione sententia, & doctrina veram in Deo promissionem dari, quia debito strictæ iustitiæ promissario obligetur ad præstanda promissa, sed solum ex fidelitate: ac proinde quia ius strictæ iustitiæ contra ipsum ex ea promissione acquiratur: quare distinguendum antecedens esset, atque de creatura promissione concedendum, negandum verò de diuina cum consequenti.

7. Sed pro nostræ doctrinæ luce, & coronide solidus æque ac subtilis distinctus Petri Chrysologi. serm. 2. 5. audiendus est in hac scribentis. Nonne homo homini exigua civitas obligatione constituitur? Deus totus, & tantis voluminibus cauet & non tenetur? videtur nobis hætenus aduersus; perge tamen. Sed dicit: Ego quod debet, quo exigente restitui: homine, cuius ius in Deum ex tot cautio-

Christoph. de Origen. de Deo Pro. Tomus II.

nibus est? cuique ex illis debitorem esse dixerat responsurum putares, sed audi. Scilicet, inquit, ipse: quia non potest illa meminiri, idem ipse est, & executor, & debitor. Debitum autem ex veracitate, seu impotentia mentendi, siue necessitate veracitatis in promissis implendis, nihil aliud est quam fidelitatis debitum, ex quo seipsum solum, non autem alium, ut ait Chrysologus, promissorum exactorem, aut executorem habere potest. Miseris hoc testimonium à docto aduersario nostro Falolo pro stricto iustitiæ debito Dei respectu creaturæ rationalis, sed cuique iuxta præconceptam sententiam omnia sonare consueverunt.

QVÆSTIO III.

An iustitia distributiva Deo conueniat?

Ametsi iustitia distributiva tota sua latitudine ad præmium, & pœnarum pro bene, vel secus factis distributionem æquam extendatur, hic tamen pro iustitia præmium tantum, ut à distributiva pœnarum distinguitur ex vsu DD. hac de re disputantium usurpanda fuit: à nobis præsertim, qui ex diuersis principijs diuersimode de vtraque censendum iudicamus.

CERTAMEN I.

Diuerse Doctorum sententia, vbi de Sancti Thomæ mente.

1. Assistent quotquot iustitiam commutativam in Deo asserunt, recitati à nobis q. 2. cert. 1. num. 1. duodecim, nimirum numero; & ex negantibus Deo commutativam iustitiam viginti sex citati etiam à nobis ibidem n. 2. medio à versu ex aliis vero: quia noster Præpositus eo num. 2. sine nec iustitiam propriam distributivam in Deo admittit, ut iam referam. De Sancto Thomæ hac in re sententia dubitatur à Doctoribus: quem plerique pro affirmante hac exploratum lect. 2. sine censent Patronum 2. ad Thim. 1. vbi quæ explicans, quomodo sit corona proprie iustitiæ gloria, ait ibi esse gratiam in radice merendi, iustitiæ, quantum ad actum, qui procedit ex voluntate ad Heb. 6. lect. 5. circa med. Duplex est meritum: vnum, quod innititur iustitiæ, & illud est meritum condigni, aliud, &c. & 1. 2. quæst. 112. articulo 3. ad 1. ex illo glossæ ad Roman. 5. Deus recipit enim, qui ad se confugit, aliter esset in eo iniquitas. Respondet: loqui de illo, qui confugit ad Deum per actum meritorium liberi arbitrii, iam per gratiam informari: quem, si non reciperet, esset contra iustitiam, quam ipse statuit, & 2. 2. q. 61. art. 4. ad 1. de iustitia strictæ sumpta agens iustitiam ipse Dei iudicium faceret. Sed hæc tamen pro iustitia distributiva non præstant: solumque de iustitia materialiter sumpta, quatenus æqualitas inter meritum, & præmium seruatur germinem intelliguntur, quin debitum iustitiæ ex parte præstantis, quod iustitia stricta supponit, ac requirit, vltatenus probent: immò, si postrema verba recitata ex art. illo 3. ad 1. contra iustitiam, quam ipse statuit, nempe promissione sua, expendantur, satis ostendunt debitum fidelitatis, solum à S. Thomæ ibi in Deo recognosci ac proinde iustitiam ab ipso lata illa, propria tamen significatione, usurpari, qua omnes virtutes exercet, & cui opponitur quævis iniquitas quam glossa in Deo admittendam aiebat & Sanctus Thomas ea periphrasi contra iustitiam explicuit, ac defendere solum eo loci contendit.

2. Sunt tamen adhuc pro iustitia distributiva Dei in Deo d. 2. certum.

terminis vrgentiora testimonia. Primum ex 4.d. 46. q. 1. art. 1. quæstion. 1. corpore circa med. vbi explicata essentia, & distinctio iustitiæ commutatiuæ, & distributiue ait: *hic ergo ratio distributiue iustitiæ. Deo proprie conuenire potest: in quantum scilicet equalitatem proportionis seruare in commutatione bonorum suorum dant unicuique proportionaliter secundum suum modum.* Vnde Dionysius in 8. cap. de diuinis nominibus quod iustitia laudatur in Deo, in quantum omnibus secundum dignitatem distribuit, sed iustitia commutatiua per quam equalitas constituitur inter Deum dantem, & creaturam recipientem Deo competere non potest secundum propriam acceptionem: quia beneuolentia Dei semper excedunt meritum creature. Quibus ea proprietate, qua iustitiam commutatiuam negat Deo, distributiua expresse concedit: idcirco Capreolus in 2. d. 27. q. vn. art. 3. in it. affirmantem in præsentem sententiam sequens, vt retulimus q. 2. c. 1. n. 2. sentiens tamen S. Thomæ sententiam absolute non esse: fatetur hoc loco illam tenuisse, retractasse verò illam in partibus summa, ex quibus nullum testimonium retractationis eius profert: imò verò iustitiam distributiua Dei multis S. Th. testimoniis probat eius articuli decursu, & in 1. distinct. 45. quæst. vn. art. 1. conclus. 14. & ad argumenta: & certe nunquam fuisse à S. Thom. retractatam in summa constat ex 1. p. q. 21. art. 1. corpore vbi de Dei iustitia ex instituto agens eadem iustitiæ commutatiuæ, & distributiue diuersitate explicata commutatiuæ à Deo reiecta de distributiua subdit. *Sicut igitur ordo congruus famulatus, vel cuiuscunque multitudinis gubernatio demonstrat huiusmodi iustitiam in gubernante: ita ordo vniuersi, qui apparet tam in rebus naturalibus quam in rebus voluntariis demonstrat Dei iustitiam:* consonat sibi 1. contra gentes cap. 93. vers. fin. ea propter sententia hæc affirmans S. Thom. communiter reputatur, etiam à negatiua sententia Patronis ingenuitibus: à quibus pro illa plerumque, & contra seipsos absque controuersia proinde citatur: tametsi ex eis non defuerint aliqui qui ex contextibus ipsis eum de iustitia stricta distributiua non loqui non contentendo discursu suadere tentarunt, etsi non omnia, & præcipua id suadendi fundamenta textibus ipsis inclusa animaduertuerint.

3. Censeo ergo cum hisce, eis locis S. Thom. sententiam in re præsentem affirmantem non doctuisse imò verò absolute pro negatiua sterile: quare immerito pro affirmatiua vulgò citari. Primum obseruatione textuum ex aliis memorata: quia in eis S. Tho. æque seruati iustitiam distributiua, & gubernatricem à Deo ait in distributione suorum bonorum iuxta dignitatem, & exigentiam causarum & rerum naturalium ac iuxta merita operum causarum, seu agentium liberorum: quod primo loco probat Dionysij testimonio, est distributio ob exigentiam causarum naturalium: id verò, nec Dionysij nec S. Thom. nec Doctoris alicuius iudicio strictæ iustitiæ distributiue est: ergo nec distributio ob exigentiam similem meritorum agentis liberi strictæ iustitiæ distributiue esse potest. Confirmatur: quia testimonio secundo ait: æque, & tam ex ordine, & proportionem seruata à Deo in rebus naturalibus, quam in rebus liberis demonstrari Dei gubernatricem, & distributiua iustitiam: quatenus scilicet ex eo ordine censetur Deum rebus, tam naturalibus, quam liberis iuxta vtrarumque dignitatem, & exigentiam de bonis suis eis prouidere, & impertiri: ergo non alia, & ab similibus Dei gubernatrix distributiua iustitia rebus liberis, quam naturalibus, sed omnino similis demonstratur ex ea distributione ad vtrarumque dignitatem, & exigentiam à S. Thoma. Atqui ea respectu exigentia, & dignitatis rerum naturalium strictæ iustitiæ distributiue non est: ergo nec respectu liberorum. Respondet Ruz: cum aliquid coniunctum de pluribus asseritur, de singulis, iuxta cuiusque capacitatem intelligi debere: cum autem res naturales, vt potest irrationales iustitiæ omnis ad ipsas exercende à Deo incapaces sint male inde inferri respectu liberarum eius capacium iustitiam distributiua propriam non exerceri. Bona quidem solutio argumenti, vt à primis textibus obseruatoribus proponebatur: probantibus, nempe, erga naturales res iustitiam distributiua à Deo non exerceri, quia incapaces sunt illam terminandi: cum enim in eo à liberis, seu rationalibus diffimiles sint à diffimili plane, &

male argumentum procedit, subadique bene Ruz ista solutio.

4. Nos autem arguimus, ex proportionem distributionis iuxta dignitatem, & exigentiam rerum naturalium, & liberarum, quam similem S. Thomas asserit vtrique nec magis, aut potius ex distributione proportionata ad dignitatem, & exigentiam rerum liberarum, quam naturalium abstrahendo & immemorata harum incapacitate distributione bonorum Dei ipsius gubernatricem distributiua iustitiam demonstrari, & apparere: quare admissio (vt admittitur à S. Thoma & omnibus) eam distributionem rebus naturalibus iuxta eorum dignitatem, & exigentiam è iustitia propriè distributiua non esse, rectè, & à simili porfius inferitur, nec in distributione rebus liberis iuxta operum ipsarum meritum, dignitatem, & exigentiam è iustitia propriè distributiua le genere Deum: cuius ratio à priori vtrique est: quia in naturalibus est ius exactiorem strictum, vt ita Deus dignitatem, & exigentiam suæ in bonorum distributione annuat: neque in hoc strictum debitorum alterutrum ita auocandi, sed precaria exigentia quadam vtrarumque rerum, nullamque illis ex parte Dei debitorum respondent, id quod testimonio primo docet Sancti Thomæ verbis, illis in commutatione bonorum suorum: quod enim alteri stricto iure ipsius debetur, non tam debitoris, quam creditoris, cui debentur bona communi æstimatione censentur, ac vulgari phrasi dicuntur. Secundo expresse id docet S. Th. locis n. 5. statim recitandis: vltimus probatur ex testimonio ipsis oppositis nihil ibi de iustitia Dei absolute talis proprietate: ibi enim vnam solum proprietatem, qua à commutatiua differt, recenset, nempe, quod hæc equalitatem arithmetice seruare debeat, distributiua verò solum proportionalem pro rerum dignitate: in hoc autem tota distributiue essentia non stat: sicut neque commutatiua, nisi ius, ac debitum strictum ad equalitatem arithmetice, vel proportionalem reddendi accedat. Hanc ergo solum proprietatem distributiue iustitiæ, nempe seruandi proportionem iuxta rerum naturam, dignitatem, & exigentiam in suorum bonorum distributione seruati à Deo ait: non autem in reliquis ad istam iustitiam distributiua requisitis: vt expresse prima parte testimonij primi, & patet ex voce exceptiua in quantum, & secunda eius parte quoad proprietatem iustitiæ commutatiua seruandæ equalitatis arithmetice commutatiua ipsi negat: quia ait, inquit, *beneficia semper excedunt meritum creature.* Nec amplius quidquam eo & reliquis testimoniis ex prima parte, & 1. contra gentes Sanctus Thomas contendit.

5. Ex eius verò, quod secundo loco promissum probatione præfate interpretationes illustrentur, & quidem debitorum strictum creaturæ, ac subinde ius illius contra ipsam (sine quibus iustitia propriè & strictè distributiua esse nequit) omnino à Deo, supposita eius etiam promissione, repellit: etenim 1. 1. quæstione 111. articulo 1. ad 2. duplicem explicans sententiam, quo rebus naturalibus aliqua naturalia, & meritis supernaturalia premia debentur dicantur subdit. *Natura autem modo dicitur debitorum propter hoc quod Deus creaturæ obligetur: sed potius in quantum creaturæ debet subiecti Deo, vt in ea diuina ordinatio impleatur: quæ quidem est, vt talis natura talia contineat: vel proprietates habeat, & quod talia generet, consequatur: quibus in aduersatiua. Sed potius in quantum creaturæ debet subiecti Deo, &c.* Quam debitorum obligationi negat in Deo appositum rationi à se, non semel, contra iustitiam Dei, quæ debitorum in ipsa situm requirit, iterum insistent: quod debitorum subiecti proprius, quia debitor, illi alteri sit necessario subiectus, item quæst. 114. art. 1. ad 3. ait: *quia natura debitor non habet rationem meriti, nisi ex prædispositione diuina ordinationis, non sequitur, quod ipsa ne diuina ordinationis, sed sibi ipsi in quantum debitor sit, vt sua ordinatio impleatur: & 1. p. q. 1. art. 1. ad 3. debitorum idem sic explicat: *Deum ius est Deo vt impleatur in rebus id, quod eius sapientia, & voluntas habet.* Quare cum omnibus locis, & creaturæ ius in Deum, & debitum huius creaturæ expresse exclusit, sine quibus iustitia, vel commutatiua, vel distributiua bonorum Dei esse non potest, vt*

cert. i. pro i. nostra conclusione arguimus. Scio nostrum Ruiz d. 56. sect. 4. à n. 7. hæc loca pro debito proprio reum præstandum non autem creaturæ, cui præstanda sunt, sed potius Deo ipsi præstituri offerri, in quo consensimus; dissentimus tamen in eo: quod debitum reum solum, non autem creaturæ cui præstanda sunt, sed solum præstituro, ut Dei iustitia propria erga illam exerceatur, satis esse putat: quod supra impugnauimus.

6. Negatiuam sententiam sectantur, quotquot vniuersum propriam Dei erga homines iustitiam negant, magno numero à nobis recitati. Speciatim verò Durandus in 4. d. 46. quæstion. 1. Azor. noster tom. 3. Moralium institut. lib. 1. cap. 10. quæstion. 3. tametsi quendam eius modum admittat, in eamque etiam variis locis, & augmentorum solutionibus videtur inclinare Ruiz etiam noster disput. 88. et vocibus aduersetur, Molina supra, & Valquez d. 86. cap. 2. cum aliis Ioann. Præpositus 1. y. quæstion. 21. art. 1. dub. 2. numer. 12. quorum reliqui præter Azorem, tametsi modum aliquem iustitiæ distributionis expresse non admittant, ex omnium tamen rationibus cum absolute Deo denegandi, satis constat, eos omnes illam secundum modum aliquem, seu quodammodo in Deo admittere: sicut & commutatum, ut superius diximus, materialiter sumptam pro æqualitate siue Arithmetica siue Geometrica, & proportionali dati & accepti: ut mox expressius nostra secunda conclusione explicabimus: atque ex eis doctoribus immò & sacra Pagina deducemus: sed pro hac sententia numerandus in primis Sanct. Thom. erit: ut patet ex iis quibus hæc sententia genuinam eius mentem à communiori eius interpretatione vindicauimus: quibus & nos libenter subseribimus eorum sententiam duplici conclusione infirmata explicatis, & distinctis certamine secundo traditur.

CERTAMEN II.

Secunda sententia duplici conclusione explicata probatur.

1. Dicendum primo est. Iustitia strictè distributiva secundum totam suam essentiam, & proprietatem nequit Deo ad creaturas, adhuc rationales: ac laudabiles, & meritorie de condigno operantes conuenire. Habet citatos Patrones conclusio. Probatur: quia iustitiæ cuiusvis operatio vnius respectu alterius debet esse ex stricto debito vnius ad alterum, & iure stricto huius in illam debito illius correspondente (vltæ æqualitatem siue proportionalitatis & geometricam vel Arithmeticam & ad amissum) aut nihil meritis operum, & dignitati operantis siue proportionaliter siue Arithmetice æquale potest Deus distribuere ex debito ipsius proprio, & stricto respectu eius creaturæ, neque ex iure stricto & proprio huius contra ipsum: ergo ea distributio Dei nequit esse ex iustitia propria, & strictè distributiva. Maior satis à nobis monstrata est qu. 1. certam. 2. atque qu. 2. certam. 1. & 2. his etiam locis minor: sed vltimus hæc minor probatur ex dictis quæst. 1. certam. illo secundo; quia debitum illud iuste retributionis oriri debet, vel ex iure particularis creaturæ, ut particularis, seu priuata persona est, ac non pars Reipublicæ rationalis, vel ex iure Reipublicæ rationalis in bona Dei distribuenda, & subinde creaturæ rationalis, ut pars eius Reipublicæ est: sed neutro modo potest creatura rationalis rectè operans, iuste etiam, & sancta, & condigne subinde merens, bona supernaturalia Dei ius contra Deum acquirere, cui in illo debitum strictum creaturæ respondeat; ergo. Minor hæc probatur vniuersum primo, quia alias ad certam præmiij supernaturalis retributionem opus Dei promissionis non foret: cum citra illam ex iure, & debito illo Dei certo, & infallibiliter à Deo retribuatur, quin fieri aliter à Deo posset, id quod vel aduersarij ipsi meritò negant.

2. Secundo particulatim: quia rationalis creatura etiam condigne illa bona promerens, ut persona particularis ac priuata est, etiam æquiualens Arithmetice, vel Geometricæ cum præmio ponat, dignisque, altervero modo, præsit, non potuit ius exactiū strictè, sed precarie solum exigentia quemadmodum res omnes naturales suas proprietates, & perfectiones naturales exigunt à Deo, sed nec ex iure Reipublicæ rationalis & subinde nec meritorie, & condigne operantis rationalis creaturæ, ut pars eius Reipublicæ est: siquidem bona illa Dei sunt propria, non autem rationalis Reipublicæ, quoad ius, & dominium illorum, tametsi eius propria, quoad receptiuam capacitatem dici possint: quia irrationales creaturæ incapaces eorum sunt: atque de suis solum, ac non de bonis alterius, potest quis, siue voluntate, siue præcepto, siue lege legitime, ac non contra ius alterius, ne dum ex iure, disponere; ergo nec de distributione bonorum Dei potest Reipublica, rationalis adhuc, sed Deus solum pro condigne operaturis legitime, & ex iure disponere. Mitto Deum omni creatæ potestati superiorem non domino, sed iurisdictione etiam esse superiorem: quare nec legi alias etiam legitime Reipublicæ rationalis creatæ esse subiectum, nec distribuendi ad ea habere potestatem. Confirmatur quia lex iustæ distributionis potestati Magistratus à Principe vel Republica committitur in bonis solum Reipublicæ, vel absolute, vel pro viginti, & accidentaria occasione est, non autem in bonis eorum, ut particulares, & priuatae personæ: quare neque erga bona eorum, ut priuatae personæ sunt ea æqua proportionaliter, vel arithmetice distribuendi debitum aut obligationem inducit, cum ergo bona omnia merito, etiam condignitatis, operantibus, pro cuiusque valore meritorie distribuenda à Deo ipsis solum, non autem Reipublicæ rationalis sint, nequit ex illius iure ita distribuendi debitum vllum habere: quare nec ita illa ex iustitia distributiva bene operantibus impertiri, etsi eam possit in distributione illorum, immò, & seruet æqualitatem, & proportionem. Confirmatur denique, quia, si priuatus quis Reipublicæ bona sua concubus bene operantibus ea proportionem distribuatur, nullo sanè debito suo, iure illorum, neque ex iustitia strictè, & proprie distributiva distribuatur. Nec præstat recursus ad Dei promissionem, ex qua nullum creaturæ ius queri contra Deum, nec debitum Dei strictum creaturæ, sed sibi solum ipsi, & fidelitatis, ut ex Patribus & ratione, ac nuper ex S. Th. fuisse monstrauimus.

3. Dicendum est secundo: iustitia distributiva, quoad proprietatem seruandæ æqualitatis proportionalitatis ad cuiusque meritum, ac proinde aliquomodo potest, debetque Deo concedi. Hæc conclusio omnium Doctorum est, etiam eorum, qui nobiscum negatiuam conclusionem de proprie, & strictè distributiva iustitia docuerunt immò verò nec ab illo Catholico Doctore potest negari, ita enim eaque proportionem, & meritum cuiusque ad præmiij magnitudinem ratione habita reddi præmia à Deo posse, imò & de facto esse reddenda constans scripturæ & Patrum ac Theologorum (nemine dempto) sententia est 1. Corinth. 9. qui parè seminat, parè & metet. Ioannis 14. in domo Patris mei mansiones multa sunt. Matth. 16. reddet unicuique secundum opera eius: quod ad verbum etiam scripsit Paulus ad Rom. 2. & 1. Corinth. unusquisque propriam mercedem accipiet secundum suum laborem. Idemque ipsum in parabolis minarum, & talentorum continetur: quanquam illis aliud etiam dogma significetur simul maius, nempe meritum nostrum, quod maiori subinde præmio seruata proportionem rependitur maiori gratiæ auxilio in ratione gratiæ, & doni à domino provenire id etiam expresse Dionysius Arcopagita recitatus à S. Thoma certam. 2. ex 8. de Diuinis nominib. & post pauca; diuina enim iustitia omnia disponit, ac determinat, omniaque non confusa inter se, nec permixta custodiens, itaque sunt omnibus, quod cuique accommodatum est tribuit pro ea, quæ unumquodque eorum, quæ sunt attingit dignitate. Id ipsum S. Thom. docuit expresse recitatus etiam eodem num. 2. & sano eam proportionem seruare in præmiis reddendis, quam merita operantium seruant inter se se, etsi non ex debito vllò, bonum atque honestum est, & in quod proinde abique vlla imperfectione ferri de fa-

quo, atque habitualiter possit honestissime inclinare.

4. Sed inde obicitur primo, is actus eaque habitualis inclinatio virtus aliqua vel actualis, vel habitualis in Deo est; non fortitudinis, non misericordiae, nec liberalitatis, nec alterius virtutis propriæ: ergo iustitiæ propriæ, vel commutativæ, vel distributivæ, vel legalis specialis, at, nec commutativæ, nec legalis specialis est per nos, ergo distributivæ iustitiæ propriæ virtus est. Prima consequentia probatur: quia moralis nulla virtus propriæ talis esse in aliquo potest, quin ad aliquam speciem virtutum moralium assignatarum, agitarumque hæctenus Philosophis, & Theologis propriè spectet; alioqui innominata, & ignota innumeræ virtutes, ultra illas notas, pro cuiuslibet libito quotidie essent admittendæ, quod absurdissimum in Philosophia, & Theologia est. Negatur tamen consequentia illa. Plures siquidem virtutes Morales Philosophis, & Theologis, adhuc in creatis, admittuntur, quæ ad nullam earum generalium specierum classem propriè spectent, & directè, sed indirectè solum, & reductivè: quatenus proprium aliquid, non autem totam essentiam virtutis alicuius ex speciebus illis participant: quare partes illius speciei, potestati solum dicuntur. Ad eum igitur modum distributio præmiorum à Deo meritis cuiusque proportionata, cum eam distributivæ iustitiæ proprietatem servet, etsi alteram huius essentiali partem ita ex debito ad creaturam, & huius iure contra Deum ad eiusmodi distributionem præmia largiendi reductivè ad iustitiam distributivam pertinebit: quia quodammodo ratione eius proprietatis (etsi non absolute & strictè, iustitia distributiva est.

5. Obicitur contra secundam conclusionem distributio seu collatio præmiorum à Deo est ad æqualitatem Arithmeticam meritorum cuiusque: ergo potius in eo commutativæ, servat proprietatem, quam distributivæ, quæ non Arithmeticam sed proportionis servat æqualitatem. Antecedens certum ex scripturæ locis est & consequentia videtur certa. Maxime cum Arist. 5. Ethic. c. 2. sub fin. dicat: *una quidem species est eaque in distributione consilii, aut honoris, aut pecuniarum, aut ceterarum rerum, quæ inter eos dividi possunt, qui in eadem civili societate versantur: in his enim sit, ut quisque non æquum habent ad alium, & æquum, quia personæ dignitas attenditur iuxta id, quod subdit. c. 3. post init. sic. Quod in distributionibus est, omnes uno ore pro dignitate æquum oportere esse dicunt.* Quod explicatius deinde persequitur, quare maiori minori que dignitati æque respondet maius & minus; & tamen in quantitate necesse est esse unius ad alterum inæqualitatem. Magna, & quam oporteat, maior controuersia Doctoribus est: an Deus in præmiorum pro meritis distributione commutativæ, an distributivæ iustitiæ servet proprietatem? commutativæ formam servari docet Valsq. 1. p. d. 86. c. 2. distributivæ potius servare docent omnes, qui distributivam iustitiam esse admittunt; etsi inde formam commutativæ etiam servari, negare non debeant, commutativam absolute negantes, ut ex dicendis patet. Pro hac sententia stat Ruiz noster tota d. 59. à n. 3. Noster autem Ioann. Præpos. supra dub. 2. n. 13. & Ruiz d. 59. sect. 1. cum 3. virtutis virtutis formam servari docet, cui, & nos consentimus, & primo: commutativæ formam servari, constat ex locis scripturæ datis n. 3. & ex nostra doctrina de elevatione nostrorum operum ad præmij supernaturalis condignum meritum ex dignitate, & sanctitate operantis: ad tantum nimirum Arithmeticè, nec amplius, quam opus secundum se ac seclusa operantis dignitate, ex naturalibus præmiis mereatur: quod argumentum ex eodem principio, non adeo explicato, nostri Valsquez pro hac parte est.

6. De distributivæ etiam servata adeo in meritis præmiandis forma, maior est difficultas supra tractata, cui tamen sanctius facilius posset, si operibus æquis è maiore gratia habituali operantis maius præmium respondere doceremus cum Soario tom. 3. de gratia lib. 2. cap. 22. & Cancellanis nonis omnibus, etiam Toletanis nonis recentioribus non paucis: quia, & dignitas operantis maior & minor in retributione attenditur iuxta Aristotelem, essetque in ea æquale & inæquale quod explicuimus, etiam respectu operandum eiusdem speciei ornatorum: at vero, cum nos eam sententiam, & contra

de merito videremus, & controuersis de satisfactione, & merito Christi relectimus; tamen in operibus humanitaris Christi, & reliquorum iustorum, atque Deiparæ præmiandis (si eius maternitas formalis sanctitas sit, vel speciei aliorum quam nostra gratia habitualis, ut citius controuersis suspicabamur) dignitas etiam personalis attendi, ac proportionaliter ad illas præmia ipsi distribui facile deprehenderetur, ceterum adhuc in sanctorum ac iustorum reliquorum per eiusdem speciei gratiam habitalem meritis præmiandis, tamen ex maiori augmento gratiæ præmij operis non augetur probatur: quia, & proportionalis æqualitas distributionis præmiorum in eis præmiandis à Deo attenditur, & servatur: siquidem, sicut se habet præmium, ut quatuor, respectu meriti, ut quatuor, ita præmium vt duo, vel vt octo respectu meriti, vt duo, vel vt octo, sicut reipublice honores, & maiores, pro maiori personæ dignitate, minores vero pro minori distributi seruant proportionem, atque in eis distributivæ proportionalis æqualitas subinde seruatur.

7. Quoniam verò in attentione sola dignitatis personarum ad honores &c. ipsis tribuendos nequit æqualitas ad amissum, & arithmetica, sed solum prudenti estimatione morali seruari: quia dignitatis attente magnitudo, sub arithmetica mensuram non cadit: quare respectu omnium, plurimumque, & singulorum bonorum reipublicæ eo titulo receptorum forma commutativæ iustitiæ nullatenus seruari potest, at verò in meritis plurimum iustorum remunerandis respectu singulorum, & omnium distributivæ sumptorum forma commutativæ iustitiæ seruatur, quia ad amissum, & æqualitatem Arithmeticam valoris meritorum, & tanti pro tanto, ut aiunt, in singulis, & omnibus distributivæ sumptus præmium est: simul autem distributivæ iustitiæ forma in præmiis collectis, & præmiis disinctis sumptus seruatur: quia proportionaliter ad merita omnes præmiatur; quod deficiente, si unus solum esset præmiandus, si qui præmiaretur, posset præmiari: quia proportionalitas, seu proportio proportionum in bonorum retributione, siue meriti, siue dignitatis titulo, & personarum, & retributionum illis faciendarum pluralitas requirit: sibi enim, & respectu eiusdem proportionis æqualitas esse non potest: quo plane distributivæ commutativæ iustitiæ, quæ respectu unius esse potest, valde differt; non tamen differentia contradictoria, & commutativæ iustitiæ repugnante; quin hæc plures, in quibus, seu respectu quorum exerceatur, etsi non recitat non excludit: quare neque seruari in omnium collectis sumptorum præmio efficiendorum retributionibus proportionalitatem eam vero etiam à Deo attendendam verba illa recitata ex Mathæo, & Paulo, & tunc videtur unicuique secundum opera eius, satis ostendunt, & ipsi attentionis eius honestas suadet.

8. Certè, si hæctenus dicta bene teneantur, nihil est, quod aliqua difficultatis specie obici possit: præoccupatum. Nam quod commutativæ formæ servandæ etiam formæ distributivæ non officit: cum alteri non contradicat, ac proinde non simul scilicet eodem etiam actu attendi valeat, & observari. Quod autem in distributivæ creatæ bonorum reipublicæ, quæ amplius uni, vel quo pluribus, minus singulis distribuitur per accidentis distributivæ iustitiæ, & formæ est bonorum limitatione, & materiæ distributivæ cunctarum Quod verò forma etiam legalis iustitiæ specialis, & gubernatricis vniuersi commune bonum intendens à Deo seruetur, non obest, quin minus seruetur forma dæmoniarum aliarum, vt proximè de harum similitudine oblatione dicebamus; quare, etsi hæc, & tacta à nobis cursim alia multis confirmationibus opponat Ruiz noster nec paucioribus instantiis & doctrinis soluantur, & illis dixisse sit satis.